

ТЕМИТЕ В МЕДИИТЕ

21.12.2022 г.

Астрономическата зима настъпва днес

- haskovo.live

Астрономическата зима ще настъпи на 21 декември в 23 часа и 48 минути, съобщават от Института по астрономия с Национална астрономическа обсерватория при БАН.

Това е датата на зимното слънцестоене – най-късият ден в годината, траещ 9 часа, 2 минути и 41 секунди. Съответно нощите около 21 декември са най-дългите в годината, с продължителност близо 14 часа и 58 минути.

На 21 декември Слънцето ще премине през точката на зимното слънцестоене в съзвездието Стрелец.

На тази дата по обяд централното ни светило кулминира най-ниско над южния хоризонт – на височина едва 24 градуса за обсерваторията на СУ. В началото на зимата Слънцето не се издига високо над хоризонта, което всъщност е физическата причина за настъпването на зимата в Северното полукълбо на Земята.

След 21 декември денят ще започне да нараства, отначало незабележимо – едва с по няколко секунди на ден. На 22 декември денят ще трае 9 часа, 2 минути и 43 секунди, а на 23 декември – 9 часа, 2 минути и 49 секунди.

Продължителността на дните нараства най-бързо около датата на пролетното равноденствие 20 март – с почти 3 минути на всеки следващ ден.

Български лазери, изобретени от акад. Никола Съботинов, помагат на лекарите по света, изследват морското дъно и Космоса

<https://mediabricks.bg/>

Акад. дфзн Никола Съботинов е откривател на лазера с пари на меден бромид, който е пуснат в действие за първи път през 1974 г. в Института по физика на твърдото тяло към БАН. Българските лазери помагат на лекарите по света да се справят със сложни проблеми в дерматологията, с тях се изследва релефът на морското дъно, грижат се за точността на телескопите и за чистота на въздуха, радват ни със светлинните образи в небето. Газовите лазери с пари

на меден бромид са защитени с 26 изобретения в България и с патенти в САЩ, Япония, Германия, Франция, Австралия и в други страни. Академик Съботинов има в областта на лазерите 30 авторски патента, с които се решават въпроси, на които световната практика от години търси решения. Лазерите се произвеждат в България и Австралия и са внедрени в медицинската практика. Името на академик Никола Съботинов е вписано в „Златната книга на Патентно ведомство на Република България“.

Етнолог: Игнажден се свърза с новото начало

- euronewsbulgaria.com

На Игнажден народът вярва, че пръв в къщата трябва да влезе добър човек. Според народните вярвания това е началото на новата година. Денят е свързан със зимното слънцестоене. Тези 12 дни до новата година са наситени с много символика – на новото, на началото.

Това каза в студиото на Euronews Bulgaria д-р Галин Георгиев, етнолог от Института по етнология и фолклористика към БАН.

В Източна България този ден се нарича млад ден или млада година. Някъде се нарича и Идинажден, свързан със символа на първото, на едното. Българите в старо време правят така, че да се преумножава всичко в стопанството им, в семейството им. Така, както е засято семето на нивата, те всичко събират в домовете си и на трапезата. Гостите и коледарите, които ще им дойдат, и полазниците – всичко това е символ на плодородието, на привличането на това плодородие в техния живот.

В някои краища българите са вярвали, че от Игнажден, но най-много от Коледа, когато се отговява, започват т. нар. Мръсни или Погани дни. На Коледа със заколването на прасето, там където изтече кръвта вярват, че почват да ходят каракончовци, караконджоли, лошите сили, които навлизат в света на хората. Тогава не трябва да се замръква навън, човек трябва да носи чесън или желязо в джоба си – има различни предпазни мерки. Всички забрани свършват на Богоявление с осветяването на водата и къщата.

Изложбата "От историята на Чехословашкия клуб в България" беше открита в Националния етнографски музей

- bta.bg

Изложбата "От историята на Чехословашкия клуб в България" беше открита днес в Националния етнографски музей (НЕМ), който е част от Института за

етнология и фолклористика с Етнографски музей при Българска академия на науките (ИЕФЕМ-БАН).

Експозицията е подготвена от Чехословашкия клуб "Т.Г. Масарик" в България с подкрепата на Министерството на външните работи на Чешката република.

Тя е посветена на 130 години от учредяването и дейността на чешката и по-късно чехословашка земляческа организация.

Чешки и словашки граждани участват активно в икономическия, научен и обществен живот на България, още от 70-те години на XIX в. През 1892 г. те се обединяват в Читателско – забавното сдружение "Чех", което през годините променя своето име, разширява дейността си, но и до днес запазва основната си функция – да събира чехите, словаците и техните приятели в страната. Тази земляческа общност развива собствена културно-просветна дейност, като в различни времеви периоди издава свой вестник, участва в основаването на училища, включва се в дейността на физкултурните дружества "Сокол" и много други.

Експозицията показва не само историята на Чехословашкия клуб "Т. Г. Масарик", но представя с увлекателен разказ и снимки приноса на чехи и словаци в развитието на Българската държава. Плеяда от известни личности намират своето място в тази своеобразна разходката във времето, сред тях братя Прошек, д-р Константин Иречек, проф. Мърквичка, Ярослав Вешим и др. Специално място е отделено и на множеството активности, които клубът развива и днес, отбелязват от НЕМ.

Изложбата може да бъде посетена до 15 януари 2023 г./ИРС

[Проф. Радостина Александрова: Грипът не бива да бъде подценяван, особено за много малки деца и възрастни хора](#)

- focus-news.net

Грипът не бива да бъде подценяван, особено за много малки деца и възрастни хора. Това каза вирусологът от БАН проф. Радостина Александрова, в предаването "Добър ден, България" на Радио "Фокус". През този сезон ни атакуват обичайните заподозрени – грипният вирус, респираторно-синцитиалният вирус, към тях ще добавя SARS-CoV-2. Разбира се, има риновируси, аденовируси, има и обикновени коронавируси, които причиняват обичайни настинки. Връщаме се към нормалността. Съответно разпускайки мерките, е нормално вирусите да се завърнат. Всъщност те никога не са си отивали, просто ние сме ги държали на разстояние. Тя обърна внимание, че

хората сме живеели с голям брой вируси хиляди години и няма причина да не можем да продължим занапред. Проф. Александрова подчерта, че не трябва да бъдат подценявани, но не трябва да живеем в страх. "Грипът по никакъв начин не бива да бъде подценяван и в никакъв случай не е някакво безобидно грипче. Особено за много малки деца, за възрастни хора и такива, които имат съпътстващи заболявания. При едно дете при всички случаи би могло да доведе до усложнения. Едно малко дете не е обременено с тези съпътстващи заболявания, с които е натоварен един човек на 65 години и повече. Това е причината, поради която в тези две крайни групи особено да се препоръчва категорично ваксина. Да, тя няма как да предотврати инфекцията на 100%, но дори човек да бъде инфектиран във всички случаи заболяването би протекло много по-леко", изтъкна тя. По думите ѝ щетите от грипа стават ясни много след като приключи епидемията, защото могат да бъдат провокирани стари заболявания и да доведе до допълнителни усложнения. "Все още не е приключила пандемията. В момента по данни на СЗО седмично около 10 хил. са смъртните случаи. По същото време миналата година са били 5 пъти повече, но дори и 10 хил. смъртни случаи, при едно заболяване, което би могло да бъде лекувани, те са твърде много", коментира проф. Александрова. Според нея, за да се предпазим са много важни проветряването, личната хигиена и колкото се може повече време на открито и избягване на стреса. Тя уточни, че е важно при прием на витамини да се консултираме с медицински специалист, но не трябва да разчитаме само на такава помощ, а е важно да се научим да живеем спокойно.

Списание „Българска наука“ представя жени учени, за които професията е хоби

- БТА

Новият брой на сп. „Българска наука“ представя няколко жени учени от различни научни сфери, съобщават от екипа на изданието.

Авторът на статията Радослав Тодоров е разговарял с проф. Ани Пройкива - преподавател по физика в Софийския университет и ръководител на Лабораторията по високопроизводителни изчисления в София Тех Парк; проф. Лизбет Любенова - директор на научния архив на БАН, помещаващ се в централното управление на академията; Пенка Лазарова – магистър по физика в СУ „Св. Климент Охридски“ и с проф. Радостина Александрова от Института по експериментална морфология, патология и антропология с музей при БАН, която е и хоноруван преподавател в Биологическия факултет на Софийския университет.

Проф. Ани Пройкива споделя пред „Българска наука“, че смята себе си за късметлийка, защото по времето на нейното следване във Физическия факултет е имало изключително добри и вдъхновяващи асистенти. Тя си спомня за думите на нейния колега проф. Борислав Славов, че очакванията към жените във физиката по принцип са по-малки, както от страна на преподавателите, така и от страна на родителите им и затова, ако някое момиче постигне добри показатели, то много лесно получава шанс да върви напред.

Пенка Лазарова отбелязва, че в България вече има много жени, които се занимават с наука, давайки за пример увеличаващия се брой жени ректори на университети, както и назначаването на новия заместник-председател на БАН - проф. Евдокия Пашева (този пост е заемала Вера Мутафчиева в миналото). Сред директорите на институтите в днешно време определено има много жени, като според наблюденията на Лазарова, процентът вече е леко в тяхна полза, в сравнение с този на мъжете. Тя посочва за пример и проекта “Европейска нощ на учените”, в който също повечето участници през последните години са жени.

Лазарова е автор на множество публикации в областта на историята на физиката (включително на една книга в съавторство и на редица научни студии). Започва трудовата си кариера в БАН, но по-голямата част от професионалния ѝ път е в Националния политехнически музей, където е главен уредник и разработва музейни образователни програми. Тя разказва пред сп. „Българска наука“, че навремето е записала да учи физика с младежката амбиция да стане българската Мария Кюри. Завършила е магистратура по атомна физика, но се е ориентирала към политехнически музей, където историята на физиката, науката и техниката се превръща в нейно хоби.

И проф. Радостина Александрова разказва, че приема работата си като хоби и се занимава с нея включително и през свободното си време, без това да ѝ тежи. Наред с експерименталната работа проф. Александрова преподава на студенти и докторанти, но това, на което най-много държи, е популяризирането на науката. За нея няма смисъл от знанията, ако те не бъдат споделени.

В момента проф. Александрова се занимава с различни проекти в областта на вирусологията и експерименталната онкология и онкофармакология. През годините е преподавала на студенти вирусология и нейните различни варианти, като имунология, генетика, клетъчни култури, патобиохимия, също молекулярна онкология, клетъчно и тъканно инженерство, както и биология на човека. Тя работи основно по създаване на модели за проучвания в областта на онкологията – върху хетерогенността на раковите клетки, върху вирусната онкогенеза, туморна имунология и т. н.

Проф. Лизбет Любенова от СУ обръща внимание на моралната отговорност на учения. Тя казва пред сп. „Българска наука“, че след като сме създадени по образ и подобие Божие, трябва да се държим поне малко като творци и да бъдем отговорни, за да направим тази земя собствен дом и да не я съсипваме.

Академик Христо Белоев бе избран за председател на Съюза на учените- Русе

- rousse.info

Академик Христо Белоев, ДНС, mult. бе преизбран за председател на Съюза на учените - Русе. Той бе номиниран на Общото събрание на пълномощниците, проведено на 19 декември 2022 г. в Дома на учените в гр. Русе, ул. „Константин Иречек“ 16. Той бе избран с единодушно мнозинство - 36 гласа подкрепа.

На отчетно-изборното Общо събрание на пълномощниците акад. Белоев представи подробен отчет за работата и дейността на Управителния съвет на Съюза на учените – Русе за мандатния период, като акцентира на основни дейности, извършени от членовете на отделните секции: прояви организирани от Съюза на учените – Русе; събития, на които Съюза на учените – Русе е съорганизатор; издателска дейност; финансово състояние; членство в СУ-Русе.

Събранието беше открито от зам.-председателя на СУ – Русе проф. Владимир Хвърчилков. За председател и протоколчик на събранието бяха избрани, съответно проф. д-р Ивайло Стоянов и доц. д-р Теодор Илиев.

След избора акад. Христо Белоев, ДНС, mult., председател на Съюза на учените – Русе благодари за доверието и пожела на всички членове на СУ-Русе светли Коледни и Новогодишни празници.